

*Ірина ПУЛНА,
студентка I курсу магістерського рівня
Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
Науковий керівник – Юлія ГРИЦУН,
кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри мистецьких дисциплін
Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*

РИСИ НЕОРОМАНТИЗМУ В ІНСТРУМЕНТАЛЬНІЙ МУЗИЦІ ЮЛІЇ ГРИЦУН

Неоромантизм як музичний напрямок виник на рубежі XIX-XX століть, головною метою якого було відродження романтичних рис, як-то: високої емоційною насиченості та пристрасті, прагнучи передати складні внутрішні переживання; мелодичної виразності, тематична різноманітність якої дозволяє включати різні теми та мотиви, відображаючи широкий спектр настроїв та емоцій.

Композитори шукають нові способи вираження емоцій та створення незвичайних музичних структур, відходячи від традицій класичної музики, додаючи сучасні елементи та інтерпретації.

Як зазначає у своїй науковій роботі українська мистецтвознавця Сидоренко Л.В., неоромантизм формується майже одночасно у багатьох країнах, серед яких Німеччина, Польща, Австрія, Італія, Данія, Україна та інші. Серед українських композиторів, які звернулися до неоромантизму слід відзначити Є. Станковича, М. Скорика, О. Козаренка, О. Щетинського, В. Сильвестрова [2].

Однією з визначних постатей цього напрямку є українська композиторка Юлія Грицун, чия творчість відзначається унікальними рисами неоромантизму.

Юлія Грицун є однією з видатних сучасних композиторок України, членкиня Національної спілки композиторів України, продовжувачка традицій харківської композиторської школи.

Її творчий шлях розпочався ще в ранньому віці, тільки-но вона почала навчатися грі на фортепіано. Професійна освіта⁸ та вплив видатних музикантів сформували її унікальний стиль. Юлії Грицун вдалося поєднати традиційні елементи української музики з сучасними тенденціями

⁸ 1988-1992 – Чернігівське музичне училище ім. Л.М.Ревуцького (теоретичний відділ), 1992-1997 – Харківський державний університет мистецтв імені І.П.Котляревського (кафедра композиції та інструментування, клас композитора, проф. І.Ковача).

неоромантизму, створюючи неповторні композиції, які відображають глибокі емоції та національну ідентичність. Її твори відрізняються складними гармонічними структурами та насиченими мелодійними лініями, які створюють вражаючі емоційні картини. В них помітна тенденція до експресивного використання динаміки та ритму, що надає музиці глибину та виразність.

У творчому доробку Юлії Грицун присутні різні жанри: симфонічні, камерно-інструментальні, вокально-інструментальні, для камерного оркестру, хорові, вокальні твори. Багато років композиторка співпрацює з театрами, написана музика до 40 театральних вистав.

Інструментальна музика Юлії Грицун є особливо цікавою для дослідження, оскільки вона демонструє майстерність в аранжуванні та використанні інструментальних можливостей, камерно-інструментальні та оркестрові твори відзначаються інноваційними підходами до інструментовки, що дозволяє створювати унікальні звукові текстури. Використання нестандартних інструментальних комбінацій та експериментування з тембрами додає її музиці особливого шарму.

Одним з ключових інструментальних творів Юлії Грицун, який є яскравим прикладом напрямку неоромантизму – «Елегія». Завдяки своїй емоційній насиченості, яскраво вираженій пісенній мелодії та багатошаровій інструментовці з цікавою тембровою орнаментикою, твір вже 24 роки виконується у концертах у різних інструментальних інтерпретаціях. У першій редакції «Елегія» була написана для домри і фортепіано, але більшу популярність отримала у другій редакції, коли була оркестрована для симфонічного оркестру.

Існує багато транскрипцій цього твору. Він звучить у виконанні струнного оркестру, капели бандуристів, різних складів інструментальних ансамблів, фортепіано соло. Окрім інструментальних перекладів, має аранжування для хору, флейти і фортепіано, а у 2023 році «Елегія» вперше прозвучала у новому для себе звучанні – була виконана на органі. Цікаво зазначити, що у 2024 році твір «Елегія» відкривав великий благодійний концерт на підтримку української музичної культури, який відбувся в Німеччині в місті Оберхаузен, і з'єднав на одній сцені виконавців різних країн, був виконаний інструментальним ансамблем, в склад якого увійшли музиканти з України, Німеччини, Албанії та Австрії. Знаково, що твором української композиторки диригував організатор цього проекту сучасний німецький композитор і диригент Ортвін Беннінгофф.

«Творчість Юлії Грицун активно впливає на сучасний хід музичного виконавства, музика якої представлена в репертуарі багатьох художніх колективів різних країн» [1; с. 721]. Багато оркестрів та камерних ансамблів, хорових та вокальних колективів включають її твори у свій репертуар, що свідчить про високу оцінку її творчого доробку. Різне трактування музики української композиторки сучасними виконавцями дозволяють по-новому відкрити її творчість, додаючи нові акценти та підходи до виконання. Також її твори активно використовуються у репертуарі учнів мистецьких шкіл, студентів музичних коледжів та мистецьких закладів вищої освіти.

Музика Юлії Грицун є яскравим прикладом втілення рис неоромантизму у сучасній інструментальній музиці. Її творчість відзначається багатогранністю гармонічних та мелодичних рішень, тонким відчуттям національних мотивів та інноваційним підходом до інструментовки.

Майстрині вдалося знайти свій унікальний голос у музичному світі, поєднуючи традиції з сучасними тенденціями. Її музика надихає майбутні покоління композиторів та виконавців, надаючи їм нові ідеї та напрямки для творчого пошуку.

Список використаних джерел

1. Невальонна Т. С. Втілення образу свободи в різних сферах мистецтва: «Хотіла б я піснею стати...» Лесі Українки в музичній інтерпретації Юлії Грицун. *Science in the modern world: innovations and challenges. Proceedings of the 3rd International scientific and practical conference*. Perfect Publishing. Toronto, Canada. 2024. Pp. 717-724

[URL:https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2024/11/SCIENCE-IN-THE-MODERN-WORLD-INNOVATIONS-AND-CHALLENGES-21-23.nov_.24.pdf](https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2024/11/SCIENCE-IN-THE-MODERN-WORLD-INNOVATIONS-AND-CHALLENGES-21-23.nov_.24.pdf)

(дата звернення 24.01.2025)

2. Сидоренко Л. В. Романтизм і неоромантизм: діалог в епоху постмодернізму. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Київ : 2020. Вип. 128. С. 23-34.